

محروم کردن دختر از ارث؛ آیا امکان پذیر است؟

Photo: beeboys/www.shutterstock.com

موسی برزین، وکیل خانه امن

پرسش:

سلام!

من دختر ۱۳ ساله‌ای هستم که همراه مادرم زندگی می‌کنم. پدر و مادرم سال‌ها پیش وقتی که من هفت سالم بود از هم جدا شدند. دلیل جدایی، خیانت پدرم بوده. او آدم خوشگذرانی است و اخلاق خوبی هم ندارد. مادرم وقتی متوجه می‌شود که پدرم زن صیغه‌ای دارد، از او جدا می‌شود؛ البته بعد از چندین بار گذشت و بخشش و اصلاح نشدن پدرم.

پدرم پس از جدایی از مادرم با یک خانم که ۲۱ سال از خودش کوچک‌تر بود ازدواج می‌کند و پس از یک سال این خانم را هم طلاق می‌دهد و سپس با یک دختری که ۶۱ سال از خودش کوچک‌تر بود ازدواج می‌کند. او از این خانم دو پسر و یک دختر دارد. پسرها دانشجو هستند و دختر هم مدرسه می‌رود.

از همین نویسنده بیشتر بخوانید:

[اجبار به تن‌فروشی از طرف شوهر خواهر](#)

[۵۱ ساله بود که شوهرش دادند](#)

[شوهرم مرا وادار به فروش مواد می‌کند](#)

خلاصه، پدرم هیچ‌وقت به من و مادرم توجهی نکرده و فقط خرجی من را داده است. چند وقت پیش اما متوجه شدیم که او بیمار است و دکترها هم گفته‌اند هر لحظه امکان مرگ وجود دارد. ایشان در اثر تحریک خانمش وصیت‌نامه‌ای نوشته و من را از ارث محروم کرده است. این در حالی است که پدرم اموال زیادی دارد و ما وضعیت مالی‌مان خوب نیست. من اصلاً نمی‌توانم باور کنم که یک نفر این همه در حق دخترش ظلم کند. زنگ زدم به خانم پدرم و گفتم چرا پدرم را تحریک می‌کنی؟ او گفت: «تو هیچ زحمتی نکشیده‌ای و مستحق ارث نیستی.»

حالا من تصمیم گرفته‌ام از پدرم شکایت کنم. می‌خواهم بدانم آیا امکان دارد از پدرم شکایت کنم؟ آیا می‌شود وصیت‌نامه‌اش را باطل کرد؟ اگر با این وصیت‌نامه فوت کند از اموالش چیزی به من نمی‌رسد؟

پاسخ:

سلام خانم محترم!

در مورد شکایت خدمت‌تان عرض شود که این امکان وجود ندارد. یعنی محروم کردن یکی از وراثت از ارث جرم نیست و به این دلیل نمی‌توان از کسی شکایت کرد. همچنین درخواست ابطال وصیت‌نامه هم ممکن نیست زیرا وصیت‌نامه برای زمانی است که فرد فوت کند. اگر این وصیت‌نامه شرایط قانونی داشته باشد، درست است و اگر نداشته باشد یا قسمتی از این درست نباشد، همه یا قسمتی از آن خود به خود نادرست و باطل است.

[عضو کانال تلگرام خانه امن بشوید.](#)

پرسش:

یعنی من الان از ارث محروم هستم؟

پاسخ:

خیر، این طور نیست.

نبود امکان طرح شکایت کیفری یا ابطال وصیت‌نامه به این معنی نیست که وصیت‌نامه پدرتان درست است چون بر اساس قانون مدنی ایران امکان محروم کردن یک نفر از ارث وجود ندارد.

ماده ۷۳۸ قانون مدنی ایران در این زمینه مقرر کرده است: «اگر کسی به موجب وصیت، یک یا چند نفر از ورثه خود را از ارث محروم کند وصیت مزبور نافذ نیست.»

این ماده بیان می‌دارد که اگر فردی یکی از ورثه را صراحتاً از ارث محروم کند، این محرومیت اعتبار قانونی ندارد. یعنی اگر پدرتان در وصیت‌نامه گفته باشد که شما به طور کلی از ارث محروم هستید، این قسمت وصیت‌نامه او باطل است. اما اگر فرضاً ارثیه شما را کمتر از سهم‌تان در نظر گرفته باشد، این وصیت تا یک سوم کل اموال درست است.

همچنین ماده ۳۴۸ قانون مدنی در این مورد مقرر کرده است که: «وصیت به زیاده بر ثلث ترک نافذ نیست مگر به اجازه وراثت و اگر بعضی از ورثه اجازه کند فقط نسبت به سهم او نافذ است.»

یعنی اینکه پدرتان می‌تواند تنها تا یک سوم اموالش را مورد وصیت قرار دهد و اگر بخواهد شما را از ارث محروم کند صرفاً این اختیار را نسبت به یک سوم اموالش دارد. یعنی شما در بدترین حالت سهم خود را از دو سوم اموال پدرتان خواهید برد.

درباره ارث بیشتر بخوانید:

[تصرف میراث توسط برادر](#)

[فرزندان بازمانده از سیغه و مشکلات ارثی آنها](#)

[دریافت مهریه پس از تقسیم ماترک شوهر](#)

پرسش:

مساله دیگر این است که الان بیشتر اموال پدرم در اختیار همسر و پسرهایش است. حتی شنیده‌ام خانه‌ای که می‌نشینند و خیلی هم گران است به نام خانم است. هر کدام از پسرها هم یک ماشین دارند که پدرم خریده است. تکلیف آن اموال چیست؟ اگر خانواده پدرم باقی اموالش را هم این طوری از او بگیرند، چه می‌شود؟ بیماری پدرم طوری است که فراموشی گرفته و بعضی وقت‌ها هذیان می‌گوید. من که تلفنی با او صحبت می‌کنم حرف‌های نامربوطی می‌زند. یعنی می‌خواهم بگویم خانمش خیلی راحت می‌تواند فریبش دهد.

پاسخ:

ماترک یا همان میراث یک شخص اموالی است که در زمان فوت رسماً متعلق به او بوده است. بنابراین خانه و دیگر اموالی که به نام پدرتان نیست جزء میراث محسوب نمی‌شود و شما نمی‌توانید ادعایی بر آن داشته باشید حتی اگر به صورت هدیه داده شده باشند. اگر پدرتان قبل از مرگش اموال خود را به نام خانمش یا فرزندانش کند دیگر آن اموال از ملکیت پدرتان خارج شده و جزء ماترک او نیست. اگر پدرتان چنین قصدی داشته باشد، شما قانوناً نمی‌توانید مانع او بشوید. البته اگر بیماری پدرتان به طوری باشد که قدرت تصمیم‌گیری و تشخیص را از دست داده و روانش مختل شده باشد، در این صورت انتقال اموال باطل خواهد شد. مثلاً اگر ایشان آرزایم شدید داشته باشد یا بیماری روانی‌ای که جنون محسوب شود، دیگر خودش حق خرید و فروش و انتقال اموالش را نخواهد داشت بلکه باید برای ایشان قیم تعیین شود. اگر در چنین حالتی اموال او را منتقل کنند شما به عنوان ذی‌نفع قبل یا بعد مرگ او می‌توانید تقاضای ابطال آن معاملات را طرح کنید.

پرسش:

این مساله چه‌طور قابل اثبات است؟ خصوصاً بعد از مرگ؟

پاسخ:

قبل از مرگ اگر دعوی‌ای در این مورد طرح شود دادگاه مساله را به پزشکی قانونی ارجاع می‌دهد و به راحتی تشخیص داده می‌شود که آیا پدرتان توانایی عقلی لازم برای انجام معامله را دارد یا نه اما بعد از مرگ اثبات این مساله دشوار است. به همین دلیل اگر فکر می‌کنید پدرتان وضعیت روانی خوبی ندارد و مورد سوء استفاده قرار می‌گیرد، بهتر است تا قبل از فوت ایشان اقدام حقوقی کنید و درخواست نصب قیم داشته باشید.